

uredbe razveljavljaj člena pred njim, in da je že iz uredbe razvidno, da premeščanja na podlagi razpisa **ni smarati kot premestitev na lastno prošnjo**.

Prosvetno ministrstvo je oddalo to vprašanje na finančno ministrstvo, ki je po pooblastilu uredbe pravni in pooblaščeni tolmač uredbe in minister financ je odločil z odlokom, ki ga zgoraj citiramo: **da premestitev na službeno mesto, oddano z razpisom, ni smarati kot premestitev na lastno prošnjo, ampak se je mesto popolnilo stalno iz državne potrebe ter zaradi tega pripadajo ob taki premes itvi tudi selitveni stroški**.

Do činovniškega zakona je bilo dobro. Tudi po uveljavljenju čin. zakona se je nekaj časa prakticiralo tako, kar nenekat — skoro bi rekli, ko se je pričela era premeščanja »po neizogibni službeni potrebi« — pa se je obrnilo to pravno naziranje, sklicevaje se na toliko osnovaničen člen 71. čin. zakona, zoper v slike učiteljstvu.

In kaj določa člen 71. čin. zakona? Sledče: »Državni uslužbenci se smejo premeščati na izpraznjena mesta tudi brez svoje vojne, toda po neizogibni službeni potrebi.«

Premeščenemu uslužbencu pripadajo stroški za potovanje in selitev.

Samo če se premestijo uslužbenci po svoji prošnji ali če dva uslužbencu z odobritvijo pristojnega organa zamenjata svoja službena kraja, jih ne pripadajo stroški za potovanje in selitev.«

Nastal je zoper isti dvom, kako leta 1921.: ali se smatra dodeljena služba potom razpisa dobilna na lastno prošnjo ali ne?

Po prenareku zadeve bi gornja odločba finančnega ministrstva morala veljati tudi za sedanj spop in je brez vsega dvoma, da čl. 71. čin. zakona ne misli v al. 3. premeščanja po razpisu kot premeščanje na svojo prošnjo. Prepričani smo, da bi finančni minister, ki je po čl. 251. čin. zak. izvrševalc in tolmač čin. zakona razsodil sedaj zadevo prav tako, kakor jo je leta 1921., saj je v bistvu ista.

Uredba D. R. Br. 96.000/20 je še vedno v veljavi in je tudi čl. 71. čin. zakona ne ukinja. Čl. 71. čin. zak. predvideva selitvene stroške za nameščenja ob službeni potrebi in tu pride povrnitev selitvenih stroškov po čl. 33. a) in c) uredbe v poštov. Res je, da ne omenja: čl. 71. selitve po razpisu, t. i. točko bi uredbe, a upoštevati je treba, da čin. zakon sploh ne govoriti nikjer o ponovljevanju službenih mest po razpisu, ampak da za posamezne resore samo to možnost po čl. 61. čin. zakona.

V al. 3. čl. 71. čin. zakona pa so predvideni slučaji, ki jih navaja člen 34. uredbe, torej tudi premestitev na lastno prošnjo, kakor je mišljena tam in kakor jo je tolmačilo ministrstvo financ z odlokom, ki ga navajamo na čelu.

Pa poglejmo v prakso:

Novincu, ki vloži prošnjo za kako službeno mesto, se povrnejo selitveni

stavlja, Adam in Eva, Izdajalec, Konec, portreti št. 8, 9, 10, 11, učinkujejo zelo ugodno na gledalca. Originalen je tudi portret št. 1, kjer je ovekovečil svoje najdražje na poseben način, kakoršnega došlej nismo bili vajeni in zato mogoče tudi ne vpliva najugodnejše na vsakdanjega človeka.

Iz vsega veje dobra šola, ki obeta Hibbertu še lepo bodočnost in mogoče celo tudi dobrega kruha vsai pri petičnih ljudeh, ki se ogrevajo le še tako radi za stare mojstre in ljubijo naravo kakorša pač je in kakoršno jim predstavlajo njihove vsakdanje oči.

G. Hibbert je sin znanega stavbenega svetnika g. inž. Hibbertha in je obiskoval realko v Ljubljani, potem pa se je šolal na akademiji v Pragi pri prof. Bukovcu in prof. Tiehleju. Zadnje leto je dobil častno priznanje za najboljše delo.

S svojim prvim nastopom je vzbudil mnogo zanimanja in si pridobil tudi številnih simpatij, kar naj mu bo v vzpodbudo za njegovo nadaljnje delo.

G. V. Stoviček je stopil tudi odkrito pred javnost in se je prav lepo predstavil. Svojo snov zajema iz našega podeželja, razen aktov in študij, ki kažejo dobro šolo in smisel za ritmiko. Dolenske vinogradniške prizore je mojstroško upodobil in prav tako je krasna skupina obup, vzeta iz današnjega materialističnega sveta. V Krškem okraju so doma tudi cigani in zato ni čuda, če je ovekovečil tudi ta ubogi nadležni svet, ki se

stroški, ker se to nameščenje smatra za državno potrebo in se ne smatra to nameščenje izvršeno na lastno prošnjo.

Razpisujejo se le službena mesta, ki se morajo zaradi službene potrebe, in iz državnih interesov popolniti in oddati stalno. Razpiše službo država in z razpisom pozove kompetente, da vloži prošnjo. Torej se nikakor ne more smatrati, da se ti uslužbenci premeste po svoji prošnji, kakor je to tolmačilo tudi finančno ministrstvo z gornjim odlokom.

V drugih resorh se popolnjujejo službena mesta brez razpisa, z odlokom in dobe premeščeni uslužbenci povrnejne selitvene stroške; tako bi ravno učiteljski stan ostal brez povrnitve selitvenih stroškov, če se bo tolmačil čl. 71. čin. zakona tako, kakor se izvaja v zadnjem času. Posledica tega postane lahko, da se učiteljstvo sploh ne bo javljalo za razpisana mesta in da se učitelji, ki mu po vsej kvalifikaciji kako mesto pripade ter bi bilo v interesu službe, da ga dobijo, ne more javiti za to mesto.

Na lastno prošnjo je vsekakor misljeno premeščenje, kjer se zamenja služba ali če se z osebno prošnjo povzroči premeščenje v kak določen kraj, brez razpisa.

Brez tožnika — ni sodnika in brez rekurza ne bo odločbe in bomo zmanjšali na jasnost v tem oziru!

V 12. številki z dne 26. marca 1925 smo započeli v »Učit. Tovarišu« boj proti napaci interpretaciji člena 71. čin. zakona glede selitvenih stroškov, če kdo dobije službo po razpisu.

Na podlagi našega tolmačenja in opozorila, ki ga prinašamo zgoraj v ponatisku, je tov. Velikonja napravil rekurz na ministrstvo, ki je sedaj popolnoma pritrđilo našemu naziranju in na podlagi česar je izdal veliko županstvo mariborske oblasti sledeči odlok: P. br. 5833/3—25.

Maribor, dne 17. novembra 1925.
Gosp. Joško Velikonja, učitelj
Spod. Poljskava.

Ministrstvo prosvetne je na osnovi razsodbe ministrstva financ od 14. avgusta 1921. D. R. br. 111.061 ter toč. 33. sub. b) uredbe ministrstva financ D. R. br. 96.000/20, po katerem pripadajo selitveni stroški učiteljem, ki so dobili svoje službeno mesto na podlagi razpisa pri kakršni premestitvi, glasom 1. cit. razsodbe igra **bitno ulogo tudi državna službena potreba**, da se odnosno izrazljeno mesto popolni, razveljavilo tukajšnji P. br. 5853 od 7. julija 1925. I., s katerim se je zavrnilo Vašo prošnjo za povrnitev selitvenih stroškov.

Za velikega župana:
Prosvetni inšpektor.

S tem je izdana važna razsodba in odločba, na podlagi katere so upravičeni zahtevati selitvene stroške sedaj vši, ki so dobili svoja službena mesta na pod-

stavlja, Adam in Eva, Izdajalec, Konec, portreti št. 8, 9, 10, 11, učinkujejo zelo ugodno na gledalca. Originalen je tudi portret št. 1, kjer je ovekovečil svoje najdražje na poseben način, kakoršnega došlej nismo bili vajeni in zato mogoče tudi ne vpliva najugodnejše na vsakdanjega človeka.

Iz vsega veje dobra šola, ki obeta Hibbertu še lepo bodočnost in mogoče celo tudi dobrega kruha vsai pri petičnih ljudeh, ki se ogrevajo le še tako radi za stare mojstre in ljubijo naravo kakorša pač je in kakoršno jim predstavlajo njihove vsakdanje oči.

G. Hibbert je sin znanega stavbenega svetnika g. inž. Hibbertha in je obiskoval realko v Ljubljani, potem pa se je šolal na akademiji v Pragi pri prof. Bukovcu in prof. Tiehleju. Zadnje leto je dobil častno priznanje za najboljše delo.

S svojim prvim nastopom je vzbudil mnogo zanimanja in si pridobil tudi številnih simpatij, kar naj mu bo v vzpodbudo za njegovo nadaljnje delo.

G. V. Stoviček je stopil tudi odkrito pred javnost in se je prav lepo predstavil. Svojo snov zajema iz našega podeželja, razen aktov in študij, ki kažejo dobro šolo in smisel za ritmiko. Dolenske vinogradniške prizore je mojstroško upodobil in prav tako je krasna skupina obup, vzeta iz današnjega materialističnega sveta. V Krškem okraju so doma tudi cigani in zato ni čuda, če je ovekovečil tudi ta ubogi nadležni svet, ki se

lagi razpisa, po uveljavljenju čin. zakona. Za slučaj, da bi se upiral izplačilu sedaj Glavna kontrola, bo treba napraviti pritožbo še na Državni Svet.

Predvsem je pa dolžnost prosvetnih oddelkov sedaj, da si preskrbe za izplačilo teh selitvenih stroškov potrebne krepite.

Pevski zbor slovenskega učiteljstva.

Ker društvo nima še nikakih društvenih prostorov, smo se zatekli k Matici naše glasbene umetnosti, k Glasbeni Matici, ki nas je gostoljubno sprejela pod streho in nam dala za prvi tečaj rogl noma, za drugega pa v nedeljo in na praznik na razpolago vse prostore, ki smo jih potrebovali. Brez njene naklonjenosti ne bi zbor vedel kam pod streho. Za pondeljek 7. decembra smo dobili zavjet v prijaznih prostorih »Slavca« in »Ljubljanskega Zvona«, ker je bil v Glasbeni Matici šolski pouk le takoj nujenosti se prav dobro zavedamo in so znamo primerno ceniti.

Da smo mogli zbrati članice in člane kar za tri dni, je omogočil prosvetni oddelek, ki nam je dovolil za vse članice in člane dopust za 7. decembra in nam tudi sicer izkazal izredno umevanje naših idej. Tudi intendant slovenskega gledališča nam je šla na roko in je dovolila udeležencem 50% popusta za operni predstavi 1. novembra in 8. decembra. Člani so se te dobrote prav številno poslužili in se skoro polnoštevno udeležili operne predstave.

Velike so žrtve, ki jih imajo učitelji s številnimi vajami in predavanji, a še večje so žrtve, ki padajo na rame udeležencev. Odbor je skušal deloma »vsa olajšati te v toliko, da je poskrbel brezplačna stanovanja vsem oum članom, ki nimajo v Ljubljani svojcev.«

Gerentski svet nam je dal na razpolago nekaj prostih postelj za pevke v »Mladiki«, Akademski kolegij pa za eno noč nekaj nosteli za pevce.

Društveni odbor bo moral gledati, da preskrbi pevkam in pevcem stalna prenočišča, ki jih rabijo ob času val. Prostil bo moral tudi za prosto vožnjo svojih članov, kadar se vozijo k vajam. Stroški so itak ogromni in denarni in te-

lesni in socialni. Država je dolžna in vse korporacije, ki jim je na srcu procvit naše lepe pevske umetnosti, podpirati nas. Pretežni del žrtev bo itak nosil zbor in društvo učiteljev glasbe. V tem mrazu daljna pešpot do vlaka, vožnja z vlakom in stroški — vse to more zmagati le navdušen idealizem in največja požrtvovalnost. Udeležili so se tečaja celo iz dalsnega Maribora (zadnjič 3), iz Frama (1), iz Stoprc (1), iz Studencev pri Mariboru (1), iz Št. Andraža pri Velenju (1), iz Brežic in okolice (5), iz Št. Gotharda (1), iz Šmiljega pri Žužemberku (4 ure hoda 1), iz Svitlega potoka (2), iz Koprivnika na Kočevskem (1), iz Tomišlja (peš hoja v snegu 1), iz Iga (3), med drugimi le 10 iz ljubljanske okolice in le 6 iz Ljubljane.

Pevski zbor si je izvolil 4 zastopnike v glavn odbor. Ves odbor društva učiteljev glasbe sestoji tako-le: Predsednik Marko Bajuk, podpredsednik Srečko Kumar, tajnik Radojan Prosenec, namestnica Angela Trostova, blagajnik Jože Vedral, namestnica Švajgerjeva, arhivar Jože Brnobič, brez mandata Andrej Gröbling; zastopniki pevskega zbara: Mirko Dermelj, Andrej Sežun, Silvester Černe in Zora Rakova.

Društvo učiteljev glasbe je izvršilo z ustanovitvijo pevskega zbara velekulturne čin in si postavilo s tem najlepši spomenik v slovenski kulturi.

Pevski zbor slovenskega učiteljstva je definitivno ustanovljen in ima tla popolnoma utrjena. Žrtve, ki jih polagajo pevci in učitelji na oltar naše umetnosti in njih obojestranska požrtvovalnost jamči za napredok in procvit zbara. Da bi le našel pri vseh merodajnih mestih pravega umevanja in podpore!

Splošne vesti.

NOVOLETNO VOŠČILO.

Ko konča staro leto, je navada, da za novo leto želimo drug drugemu boljše bodočnosti v vsestranskem oziru vsakdanjega življenja. toda žal nas je že pred tem iznenadila novica, ki nam riše težji položaj v letu 1926.

Vsakemu je znano, da se je na podlagi člena 39. zakona o civilnih uradnikih in odloka ministrstva prosvetne O. N. br. 39.947 vršila cenitev naturalnih učiteljskih stanovanj, vsled česar smo z novim letom obremenjeni z novimi izdatki ter tako znatno prikrajšani na prejemkih.

Posebno občutno je zadeva ta novica učiteljev upravitelje, ki poleg redne učiteljske službe vrše še pisarniške po-

noma gluhi. Ničesar nočemo vedeti o istih pravicah za slovenske šole, kakor jih imajo nemške. V tem stanju trpimo mi vedno krivico. Njih drugega izhoda, kakor da se ločimo od svojih nemških tovarishev in potem naše šolske zadeve sami obravnavamo. Stavim torej predlog, da izstopi Ptujsko učiteljsko društvo iz »Stajerskega Lehrerbunda«.

Predlog je bil še v isti seji sprejet. Sklep smo priobčili vsem spodnještajerskim učiteljskim društvom s pozivom, naj nam sledijo. Izstopala so drugo za drugim. V tem času dobim pismo od prof. Fran Hauptmana v Gradcu, ki mi čestita na odločnem nastopu, končno pa pristavi: »Razdruženju mora slediti združenje. Zberite torej vse iz Lehrerbunda izstopivša društva v lastno zvezzo. Sam sem že misil na tako združenje, a vendar mi je vzpodbuda jako dobro došla. Človeku je potrebno za njegovo delo priznanja in zunanje spodbude, sicer omaga.«

Naj na tem mestu navedem izpodbude, ki sem jo dobil od osebe, o kateri kaj takega niti upravičeni niso — so torej odklonili Vaš predlog. Ravno tako so storili svoj čas z Vašim predlogom glede izpraševalne komisije na mariborskem učiteljišču. Ne zanikam, da smo se marsikaj naučili od svojih severnih tovarishev, tako glede splošne pedagogike in metodike in kar se tiče parlamentarnega občevanja. Kadar pa gre za naše, posebno še narodne zahteve, naj grem z njim. Peljal me je skozi dve sobi v tretjo in skrbno zaprl duri, segel

mi je v roko in rekel: »Romih, ostanite vedno takšni, kakor ste bili! Z Bogom!« Nobena beseda ni bila več izgovorjena, jaz pa sem zadovoljen odšel, ker sem vedel, da sem na pravi poti. Upam tudi, da sem izpolnil željo moža, ki smo ga sicer radi imenovali »c. kr. Slovenc«, in da zastopam danes v letu 1925., ko pišem te spomine, ista načela za katera sem šel v boj leta 1882.

Ko sem torej dobil od prof. Hauptmana navedeno pismo, sem pri prvi prilikli v Ptujskem učiteljskem društvu stavljal predlog, da osnujemo »Zavezno slovenskih učiteljskih društev«. Predlog je bil sprejet in izvoljen odbor za sestavo pravil. Hoteli smo zbrati v »Zavezno« vsa slovenska učiteljska društva, med tem, ko so nekatera druga društva, posebno celjsko, predlagala združenje samo spodnještajerskih društev. Zmagali smo Ptujčani. Navduševali smo se za zedinjenje Slovenijo in povdarijali, da se v »Zavezni« zrcali to zedinjenje.

Ko to razmišljam, vidim v duhu tovariše, ki nerozno prelagajo plačilno listo za januar 1926 in študirajo, kako bi si izboljšali gmotni položaj v času nevzdržne draginje, ki se ni znižala niti za 10%.

Vsakogar bo minilo veselje, da prosi za upraviteljsko mesto in to zaradi težkoč, ki sem jih navedel.

Bolje je biti učitelj — ne upravitelj, ki odpravi svoje redne urice pouka, za tem pa v prostem času drug posel, za katerega prejema primerno plačilo kot pa upravitelj, ki mora presediti mnogo ur v pisarni in to brez vsake nagrade ter poleg tega še plačevati od svojih skromnih prejemkov stanarino za odmerjeno »naturalno stanovanje«, kjer nima mtrne urice, da bi brez težjih skrbiv pomislil za nadaljnji živiljenjski obstoj sebe in svoje družine ter tako pomiril razdrapano živčevje svoje glave, ki nosi polno skrb in težav.

Vsak delavec je po svojem delu vreden primernega plačila in tudi tu naj bi se zasvetilo pravice oko!

Ne quid nimis!

Tovariš! Ali naj ti s to novico želim srečno novo leto?

— Srečno in veselo novo leto vsem sotrudnikom in naročnikom!

Uredništvo in uprava UCITELJSKEGA TOVARIŠA

— Društvo za zgradbo Učiteljskega konvikta v Ljubljani želi srečno in plo-donosno novo leto samemu sebi — vsi drugi pa blagovolite kakorkoli pripomoči, da se staro kolo ob letu zopet ne prevale v staro šaro.

— Zasopniki Pov. UJU pri novem šefu prosветe v Ljubljani g. dr. Dr. Lončarju. Na izraženo željo, da tudi predstavniki Pov. UJU izrazijo želje in zahteve učiteljstva novemu šefu prosветe g. dr. Dr. Lončarju je sprejel šef. g. dr. Lončar predstavnike Pov. UJU v torek 22. decembra t. l. Poverjenik tov. L. Jelenec je obrazložil g. šefu stališče učiteljstva in mu tolmačil predvsem skepe in resolucije pokrajinske skupščine v Šoštanju. G. šef dr. Lončar je izrazil resno voljo povzdigniti prosветo in jo spraviti na strogo pravno, zakonito in objektivno osnovo. Posebno je povdarjal povzdrogo kulturnih stremljeni med učiteljstvom, da se učiteljstvo kulturno in prosvetno osamosvoji ter postavi na lastne noge ter depolitizacijo šolstva in učiteljskega stanu.

— Vsemu učiteljstvu. Ker ne moremo iz tehničnih ozirov razposlati vseh potrebnih tiskovin za plačevanje redne članarine Učit. konviktu, pošljemo vsem šolam ljubljanske oblasti predvsem po en izkaz in po 10 položnic. Tov. upravitelje, ravnatelje in poverjenike prosimo, naj pobero po 10 Din za mesec januar in vpišejo imena članov v izkaz, denar pa pošljemo društvu po položnici. Ne pozabite zapisati na hrbot položnice imena članov! Tekom januarja dopošljemo članske izkaznice in znamke, ki naj služijo v potrdilo plačane članarine. V solidarnosti in zavednosti je naša moč, v delu in žrtvah rešitev našega Konvikta! — Odbor.

— Seznam izzrebanih dobitkov efektno letnici Narodno kulturnega društva Malo Nedelja, I. dobitek Ser. A 730, II. dob. Ser. B 530, III. dob. Ser. B 3546, IV. dob. Ser. C 2758, V. dob. Ser. B 2087. Dobitki à Din 100 Ser. A 854, 194, 1160, Ser. B 4431, 4651. Dobitki à Din 50 Ser. B 4501, 801, 3731, Ser. C 4985, 3692. Dobitki à Din 25 Ser. A 459, 1873, 375, 4483, 649, 3203, 1154, 1378, 3284, 4997, 3278, 3115, 748, 64. Dobitki à Din 25 Ser. A 2420, 4528. Dobitki à Din 25 Ser. B 4106, 4105, 3676, 1148, 3600, 4354, 4422, 1417, 2924, 1967. Dobitki à Din 25 Ser. B 1632, 4984, 500, 592, 1470, 300, 4623, 4625, 4692, 3762. Dobitki à Din 25 Ser. B 4813, 1021, 696, 4049, 410. Dobitki à Din 25 Ser. C 2948, 1035, 4545, 3334, 1536, 2028, 180, 4149, 4912, 3211, 3553, 2405, 45. Dobitki à Din 25 Ser. C 3742, 4301, 1647, 4021, 2493. Dobitki à Din 15 Ser. A 453, 4116, 927, 2645, 4415, 2125, 1179, 3094, 2035, 1648, 4018. Dobitki à Din 15 Ser. A 218, 120, 1253, 3768. Dobitki à Din 15 Ser. B 90, 1703, 3571, 923, 3556, 1694, 1530, 3223, 171, 3743. Dobitki à Din 15 Ser. B 4786, 4820, 32, 2155, 1820, 2173, 2084, 343. Dobitki à Din 15 Ser. C 2298, 3245, 2005, 3953, 1573, 1523, 1010, 1058, 1935, 4960. Dobitki à Din 15 Ser. C 4546, 2267, 90, 2411, 4401, 4352, 4875, 3362, 3099, 429, 1570. Dobitki à Din 15 Ser. C 2942, 1354, 1859, 4662, 3463, 4378. Dobitki à Din 10 Ser. A 2080, 1092, 4145, 1567, 3878, 1607, 1174, 3631, 2480, 1169, 2490. Dobitki à Din 10 Ser. A 4061, 2492, 2765, 2500, 2610, 502, 3308, 3923, 1347, 2531. Dobitki à Din 10 Ser. A 3644, 1680, 2899, 2314, 4467, 2858, 1861, 3030, 2161, 752. Dobitki à Din 10 Ser. A 919, 2181, 2848, 3215, 3620, 2540, 2822, 619, 2008, 1746, 2609. Dobitki à Din 10 Ser. A 1392, 4713, 2799, 2828, 3157. Dobitki à Din 10 Ser. B 3339, 70, 3495, 2195, 3015, 2831, 1830, 4231, 2745, 2575, 20. Dobitki à Din 10 Ser. B 128, 4579, 529, 2358, 751, 57, 1465, 4381, 2386, 3790, 54. Dobitki à Din 10 Ser. B 1213, 4370, 1360, 2074, 815, 4084, 4549, 4265, 3224, 898, 2367. Dobitki à Din 10 Ser. B 3558, 519, 763, 2060, 2704, 2754, 4320, 369, 4910, 2413, 2599, 2139. Dobitki à Din 10 Ser. B 2384, 248, 3677, 198, 4281, 257, 3124, 845, 1063, 3891, 33. Dobitki à Din 10 Ser. B 4785, 1992, 1302. Dobitki à Din 10 Ser. C 4939, 1067, 2675, 1229.

2070, 4665, 1418, 1413, 1325, 1439, 3339. Dobitki à Din 10 Ser. C 2576, 1788, 3440, 4428, 209, 1829, 991, 2285, 1743, 4328. Dobitki à Din 10 Ser. C 1313, 4414, 4302, 1442, 2789, 3547, 2015, 1421, 794, 1099. Dobitki à Din 10 Ser. C 3655, 4557, 3446, 3101, 439, 4544, 940, 4045, 1123, 4413. Dobitki à Din 10 Ser. C 145, 2796, 2305, 4268, 1575, 4847. Dobitki à Din 10 Ser. C 3418, 751, 4623, 1170, 2697, 1968, 2008. Dobitki à Din 10 Ser. C 880, 1680, 4955, 3583, 47, 3879. Na vprašanja se odgovarja le, če se priloži znamka ali dopisnica. Dobitki se razposilajo na stroške imejitelja.

— Vse šole mariborske oblasti prejmejo te dni potom svojega društva članske izkaznice »Učit. Doma«, položnice in izkaze v svrhu vplačevanja letne članarine 100 Din v desetih mesečnih obrokih. Sole bodo plačevale članarino direktno UD, ker iz mnogih ozirov ni priporočljivo plačevanje te članarine z organizacijskim davkom vred. Oprostimo se za par let gmotnih žrtev za druge in žrtvujmo samo del tistega lastnemu stanu in imeli bomo ustanovo, katera bode naš ponos in opora našemu stanu!

— Gradivo za domoznanstvo v mariborski oblasti prihaja Učit. domu prav počasi. Prosimo vse šole, da se odzovejo tozadnji okrožnici UD, ki so jo prejeli začetkom oktobra čimpreje. Vsak donešek je dobrodošel!

— Priporočamo najboljše PFAFF šivalne stroje posebno za šolski poduk. Ugodne cene. Za šolska vodstva poseben popust. Poduk v umetnem vezenju brezplačen. — Ign. Vok, Ljubljana, Novo mesto.

— Nastavnici Trezvenjaci. Veliki broj nastavnika trezvenjaka, koji je upisan kod Jugoslovenskog Saveza Trezvenosti u Sarajevu, promenuje svoje mesto bivališta in službovanja usled premeštanja in drugih uzroka. Molimo braču i sestre kod katerih je to slučaj, da jave što pre svoju novu adresu Savezu, jer želimo da sa svima dodemo v vezu radi organizacije i rada nastavnika Trezvenjaka.

— Poziv. Učitelji in učiteljice koji žele stupiti u Savez nastavnika Trezvenjaka in koji žele upošte raditi na suzbijanju alkoholizma, na osnivanju društava in kola trezvenosti, neka se obrate na Jugoslovenski Savez Trezvenosti u Sarajevu, koji će im staviti na raspolaganje uputstva, pravila i ostali materijal.

— Prošnja. Vsa p. n. šolska vodstva in vse p. n. g. učitelje(ice) prav lepo prosim, da mi določijo za prejete moje zadnje pesni dolični malenkostni znesek, ker sem 82 let star in v veliki zadrugi. Z odličnim spoštovanjem Matej Stergar — Ljubljana, Japleva ul. 2.

— Znamenita mladinska knjiga: Ed. de Amicis-ovo Cuve-Srce v prevodu Zarje Miklavčičeve je v tisku in izide za velikonočne pire.

— Tovariš-upokojenec, popolnoma več knjigovodstva, dobi službo knjigovodje pri neki tvornici v Savinjski dolini, pri kateri bi bil tudi zaupnik. Razen plačila po dogovoru je na razpolago prosti stanovanje in kurjava. Natančnejša pojasnila daje tov. Rud. Kudler v Petrovčah.

— Naročniki »Zvončka«. Ob novem letu bo skrajni čas, da uredite račune z upravo. Ne odlašajte več s poravnavo dolga na naročnini. — Uprava.

Književnost in umetnost.

Vse tu navedene knjige in publikacije se dobre v Učiteljski knjigarni v Ljubljani. Frančiškanska ulica št. 6.

Ocene.

Ante Dukić:

IZ DNEVNIKA JEDNOG MAGARCA.
(Zagreb 1925. Tiskat i naklada Jugoslavenske štampe d. d.)

Ne znam da li je pisanje dnevnika uvek zahvaljan posao. Ovde naravski ne mislim na obični djački ili poslovni dnevnik. Ali — dnevnik iskustva, zapažanja, dnevnik misli i osečaja, dnevnik života. To je vrlo teška zadača, riskantna za onoga, koji je preuzeo s obzirom na onoga, kome je namenjena. Dnevnik je — roman, i s te strane treba da ga shvatí i onaj, koji ga piše, i opet, s obzirom na onoga, kome je namenjen — javnosti. I dnevnik treba da ima i poučno, zavrnivo in ugojnjivo svrhu. Piko izlaganje neprozivljenih doživljaja ili prazno jadkoviranje ili često ponavljanje »jednoga te istoga« (pa makar i drugim rečima), pa još k tomu bez stvaralačke maste — ne deluje, ne upaljuje. Dnevnik »običnih ljudi« je ista pesma, »samo malo drukčije«; ništa osobita! Van da čovek izmisli, a za to se hoče bujna mašta, navika slikovitog opisivanja, zanimivost samoga predmeta, pa veste: znati pogoditi i ugoditi. A to je vrlo, vrlo teško i za to su valja dobrì dnevnici vrlo retki. Dati se na pisanje dnevnika, odlučiti se na to, pa svom dušom »baciti« se na taj posao, možemo nazvati — smrtonos.

Gosp. Ante Dukić odlučio se, pokazao se smion i ustrijan i »s mesecem daždenjakom, go dinom močarnom, trečoj po vele gladnoj« započeo je pisanje dnevnika pod gornjim naslovom. Počeo je, reč bi, pod starost da piše, jer za ono, što nikad nije bio ni napisao, kaže, da je izgubio (najlepši dio iz mladih dana), pa da, šteta, žali. Dnevnik počima sa 65.-om stranicom. Kako je i

on, več u početku pisanje ovoga dnevnika, našao na tvrdi zemlju, pokazao se skoro neodlučan, što je i razumljivo, jer »več više dana nemam što da ubilježim.« I zato »mala škoda«. Pa misli, »da bi najbolje bilo, da prestanem pisati ove prazne i neznačne stvari.« (Premda ima u dnevniku punih i znatnih stvari.) Ali pošto je još uvek padala kiša in pošlo je bilo skoro uvek za njegova pisanje slabo, nepovoljno vreme, to, zahvaljujevalja takom vremenu (koje samo po sebi rada: slabo rasplošenje), dnevnik je teda negda ipak dovršen. Dovršen je i (sam kaže) »ja odahnu... U pepelu izgorjela moga srca zažari se zadnja iskra. I očuti ono, što nijesem očutio nikada. Očutiš zadovoljštinu.« To, i s rečima: »Ipak... smatram se namirenim...« ovaj dnevnik jednog magarca svršava svoj »patnički« in mukotrpi život.

Sudeci po opisu kraja na »krivom putu« i po nekim rečima (provincijalizmima): plovjan, Gračišče, barilo, spud itd. taj magarac provodio svoje teške in crne dane negde medu čakavcima, u jednom selu. Sadržaj mu je: Ispovest patnja, muka, nevolja in batin, što ili je pretrepoljil magarac služeći svome nasilniku gospodaru verno, šuteči, savesno, ropskom pokornošču. Magarac kao magarac, šuteči uvek, »zaboli ga glava od mučanja«, ali daj danas, daj sutra i tako, kako se to prostornodno kaže, vazdanice podnoseći muke svakojake, u magarcu je počelo da kipi, da se buni, da traži uroke svome žadovanju. Svršava krasnim snom, što ga jedan večno tugujuci magarac retko kada sniva. Ali neka! Taj mu san od srca priusti.

Na nekim mestima govori o prosvečivanju naroda, o popu, učitelju, o narodnoj crkvi, o alkoholizmu itd. Zgodan je odломok o ženidbi mladog, modernog popa »narodne crkve«. Ima momenata, i to najviše, kad magarac zapade u neke meditacije (ovo obično posle velikih lamentacija) pa ovako rezonira: »Mi magarci uvijek mislimo, da sve što jest, mora i biti. Zašto drži glavar samo konja, a ne drži i magarca? Valjda ima dosta magaraca na raspolaganju u selu (kad ih treba).« Zemlja rodi, drži rodi, žena rodi, a magarica? Čovek umre, pčeles umru, loze pomrnu, a magarac?« Tko hoče da ima mira, valja da počeka svoju snagu. »Eno vola... Jak je. Ima robove i morao bi se braniti in oslobođiti. Ali mukom muči i sve podnosi? Zašto? Sputali ga. Utakli mu radost života i nametnuli mu jaram, a jaram ga je ukroti in sada ga ne može više da zaci. Da. Sputali smo, bez slobode, moramo, da se mučimo i da trpimo. Životinje smo: ali nam zato naši gospodari daju počasni naziv: domaći životinje...« Sada razumijem, što je život. Život je umjetnost. Tko hoče da živi mora biti umjetnik, to jest: valja da umije živjeti. A ja nijesam umjetnik. Ja sam magarac.« Uopće ovaj dnevnik izliv je jednog nalučenog magarca, koji, kako reče pesnik Dragičević, prokljine dan rođenja svoga, prokljine sudsibna, zove Boga da oslobodi il' da umori.

Ja ne bih rekao, da ovaj dnevnik ima i nacionalni karakter.

Neki vole i takve stvari da čitaju. I ja sam je probavio. Pokušaj i ti, druže!

Naslovni list ima značajan crtež: mlada, uspravna grančica, što ju je stari panj poterao, blago raste, a zlatno sunce: što je greje i svetiš, što joj život daje, pomlja se iz »Vučje gore«. I, kako svano jutro, pozdravlja grančica, mladost, život. Stari panjina, odvaljena trupina leži, gnijele, i več glijive iznju...

— k Cvetko Golar: Bratje in sestre v Gospodu, sanje poletnega jutra. Splošna knjižnica zvezek 61. Ljubljani 1925. Založila Zvezna tiskarna in knjigarna. 156 strani. Cena broš. Din 24.—, vez. Din 32.—.